

QANDLI DIABET KASALLIGIDA OG'IZ BO'SHLIG'I SHILLIQ QAVATIDA O'ZGARISHLAR

Xamrabayeva Nafisa Akmalovna

Buxoro Innovatsion ta'lim va tibbiyot Universiteti

“Stomatologiya” kafedrası assistenti

Annotatsiya: Qandli diabet qand kasalligi organizmda insulin tanqisligi va moddalar almashinuvi buzilishi natijasida kelib chiqadigan kasallik. Qandli diabetda qonda qand moddasi keskin ko'payib, siydik bilan chiqib turadi (tarkibida qand moddasi bo'ladi), tashnalik, og'iz qurishi, ozib ketish kuzatiladi.

Kalit so'zlar: qandli diabet, gingivit, endokrinolog, insulin, moddalar almashinuvi, periodontit

Dolzarbliigi: JSST ma'lumotlariga ko'ra qandli diabet eng keng tarqalgan kasalliklardan biridir. Bugungi kunda dunyoda 285 million kishi qandli diabetdan aziyat chekmoqda. Ushbu patologiya ham tish tizimining holatiga katta ta'sir ko'rsatadi. 1 va 2-toifa diabetga chalingan odamlarda gingivit, periodontit va qo'ziqorin infektsiyalari ko'proq rivojlanadi. Shuningdek, ular qattiq ovqat iste'mol qilishda, tishlari va og'iz bo'shlig'ini parvarish qilishda, tishlarni davolash va protezlashda muayyan qiyinchiliklarga duch kelishadi.

Maqsad: qandli diabet bilan og'rgan bemorning og'iz bo'shlig'i so'lagining kislotali muvozanatini o'rganish

Qandli diabetda deyarli birinchi bo'lib milklar va tishlar zararlanadi. Periodontal muammolarning asosiy sabablari

1. Qonda glyukoza darajasining oshishi, bu hujayra metabolizmiga va ularning barcha to'qimalarda, shu jumladan periodontal to'qimalarda ishlashiga yomon ta'sir qiladi.
2. Mahalliy qon aylanishining yomonlashishi.
3. Immunitet tizimining reaktivligining pasayishi.
4. Og'iz suyuqligining bakterial florasining o'zgarishi.
5. So'lakning sifat tarkibi va uning fermentativ faolligining o'zgarishi.

6. Qandli diabetda autoimmun jarayonlar.
7. Kislota-ishqor muvozanatining buzilishi.

Quyidagi profilaktika choralariga rioya qilish kerak:

- Shifokorning ko'rsatmalarini diqqat bilan bajaring, glyukoza miqdorini kamaytiradigan dori-darmonlarni qabul qiling yoki insulinni o'z vaqtida kiriting.

Qondagi glyukoza darajasini doimiy ravishda kuzatib borish va agar ular me'yordan chetga chiqsa, choralar ko'rish.

- Parhez tutish.
- Chekishni to'xtating.
- Tish shifokoriga muntazam tashrif buyurish va uning tavsiyalarini keyinchalik amalga oshirish.
- Endokrinolog bilan maslahatlashgandan so'ng, diabet bilan birga keladigan o'zgarishlarga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan parhez qo'shimchalarini oling.

Xulosa qilib aytganda, qandli diabet bilan og'rigan bemorlarning og'iz bo'shlig'i kasalliklarining oldini olishning asosiy usuli normoglikemiya. Shunday qilib, diabet bilan og'rigan bemorlarning tish holati qondagi glyukoza, so'lak va milk suyuqligiga bog'liq, shuning uchun qon glyukozasini normallashtirish choralari bir vaqtning o'zida og'iz bo'shlig'idagi barcha o'zgarishlarning oldini oladi.

Manbalar ro'yxati:

1. Qandli diabet. Asosiy faktlar. JSST faktlar varaqasi. URL: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/diabetes> (kirish sanasi: 22.09.2020).
2. Qandli diabet va periodontal kasalliklar, Skiba A.V., Tereshina T.P. // Stomatologiyadagi innovatsiyalar. 2014 yil. No 1 (3). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/diabet-i-zabolevaniya-parodonta> (kirish sanasi: 09.01.2020).
3. Qandli diabet bilan og'rigan bemorlarda periodontit patogenezining zamonaviy jihatlari, Grigoryan K. R., Barer G. M., Grigoryan O. R., Melnichenko G. A.,

Dedov I. I. // Diabetes mellitus. 2006. № 2. URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-aspekty-pathogeneza-parodontita-u-bolnyh-saharnym-diabetom> (kirish sanasi: 09.01.2020).

4. Diabetes mellitus va stomatologik salomatlik: stomatologiya klinikalarida bemorlarni tashxislash va davolash muammolari, Naumova V.N., Maslak E.E. // PM. 2013 yil. 4-son (72). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/saharnyy-diabet-i-stomatologicheskoe-zdorovie-problemy-dagnostiki-i-lecheniya-patsientov-stomatologicheskikh-klinik> (kirish sanasi: 09.01.2020).

5. Qandli diabet bilan og'rigan bemorlarda periodontal to'qimalarning holati, Fayzullina D.B., Mingazov G.G. // Boshqirdiston tibbiy byulleteni. 2009. № 5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sostoyanie-tkaney-parodonta-u-bolnyh-saharnym-diabetom> (kirish sanasi: 09.03.2020).

6. Logunova L.V., Dzugkoeva F.S. Qandli diabet bilan og'rigan bemorlarda o'ziga xos bo'lmagan qarshilikni baholash (birinchi xabar) // Rossiya tibbiy va biologik byulleteni nomidagi. akad. I. P. Pavlova. 2007. № 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-nespetsificheskoy-rezistentnosti-u-bolnyh-saharnym-diabetom-soobschenie-pervoe> (kirish sanasi: 09.04.2020).